

מקורות המידע של תלמידי תואר שני בתחום הסיעוד: ניתוח אזכורים בעבודות גמר 1986-2002 / קלונר-מרגלית אירית

תקציר:

מטרתה של כל ספרייה, כידוע, היא לענות על צורכי המידע של קהל משתמשיה. אולם השאלה הקשה בה מתחבטות ספריות רבות היא כיצד לקבוע מהם צרכים אלו. אחת הדרכים המקובלות לענות על שאלה זו היא לבחון מהם מקורות המידע המשמשים את מבקרי הספרייה במהלך כתיבת עבודות מחקר ומאמרים. מטרת המחקר הנוכחי הייתה לברר מהם מקורות המידע בהם השתמשו סטודנטים לתואר שני בסיעוד, באוניברסיטת תל אביב, בעבודות הגמר לתואר שני. זיהוי מקורות המידע עשוי לסייע למתווי מדיניות ניהול האוסף לראות האם הספרייה אכן נותנת מענה הולם לצרכי הסטודנטים בסיעוד. כמו כן, יכולים הממצאים לשמש בסיס להשוואה הן למנהלי ספריות אקדמיות-רפואיות אחרות בארץ לגבי ספריותיהם, והן לחוקרים המעוניינים להשוות דפוסי ציטוט של סטודנטים בדיסציפלינות אחרות.

מחקר זה נעזר בשיטת ניתוח אזכורים מתוך רשימות ביבליוגרפיות המצורפות לעבודות גמר. המחקר התבסס על מדגם של 209 עבודות תזה לתואר שני בסיעוד ועבודות פרויקט (עבודות לתואר שני בסיעוד, ללא תזה). שנבחרו באקראי מתוך אוכלוסיית העבודות לתואר שני, שהוגשו בין השנים 1984-2002, וקוטלגו בקטלוג ספריית מדעי החיים ורפואה באוניברסיטת ת"א. מקבוצת עבודות התזה, נדגמו כ- 50 עבודות מכל עשור: משנות ה-80, שנות ה-90 ושנות האלפיים. מקבוצת הפרויקטים נבחר מדגם של 40 עבודות פרויקט משנות ה-90 ו-40 עבודות משנות האלפיים (אין עבודות פרויקט לפני שנות ה-90). מתוך כל רשימה ביבליוגרפית בעבודות אלה נדגמו כ- 65 ציטוטים, ובסך הכל 12,280 ציטוטים.

המשתנים שנבדקו לגבי עבודות הגמר במדגם היו: העשור בו הוגשה העבודה, שנת הגשת העבודה, מגדר המחבר, נושא עיקרי של העבודה, שפת העבודה, מספר הציטוטים הכולל, מספר הציטוטים באנגלית, מספר הציטוטים בעברית, מספר הציטוטים בשפות אחרות, אורך העבודה ואורך סקירת הספרות. כמו כן, נבדקו גם משתנים הקשורים למאפייני הפרסומים המצוטטים (references): סוג הפרסום המצוטט, תחום עיקרי בו עוסק הפרסום המצוטט, שנת פרסום האזכור המצוטט, גיל הפרסום המצוטט, שפת הפרסום המצוטט ומספר המחברים. בנוסף למשתנים אלו נרשמו שמות המחברים, הפרסומים, המו"לים והמדינות בהם יצאו לאור הפרסומים שצוטטו בעבודות.

עיבוד הנתונים נעשה בעזרת תוכנת SPSS, גרסה 11.0, ובעזרת Excel 97.

הממצאים העיקריים הם לגבי מאפייני העבודות המצוטטות הם, כי מחברי עבודות הגמר הן רובן ככולן נשים. הנושאים העיקריים בהם עוסקות עבודות הפרויקט, נוגעים להיבט המקצועי

של הסיעוד: Quality Assurance, Health Care, Education, Nursing ו- Nurse-Patient Relations. לעומת זאת, עבודות התזה, עוסקות בנושאים השייכים למדעי החברה: Patient-Family-Psychology, Education, Patients-Psychology ו- Family-Psychology. עבודות הפרוייקט נוטות להיות קצרות יותר מעבודות התזה ואורך עבודות התזה נוטה לרדת עם השנים בשיעור של כ- 4 עמודים בשנה, בעוד שאורך עבודות הפרוייקט נוטה לרדת בעמוד וחצי בלבד. אורכו השכיח של פרק סקירת הספרות בעבודות תזה ובעבודות פרוייקט בסיעוד הוא 10-19 עמ'. מספר הציטוטים הכולל נוטה להיות גבוה יותר בעבודות תזה מאשר בעבודות פרוייקט. מספר הציטוטים באנגלית נמוך יותר בעבודות פרוייקט מאשר בעבודות תזה, ונמצא באותם תחומים כמו מספר הציטוטים הכולל, הן בעבודות תזה והן בעבודות פרוייקט. לעומת זאת, קיים מצב הפוך במספר הציטוטים בעברית. השימוש במקורות בשפות אחרות מועט ביותר. גם בעבודות התזה וגם בעבודות הפרוייקט במדגם, עיקר השימוש הוא במקורות באנגלית.

הממצאים עיקריים לגבי מאפייני המקורות המצוטטים בעבודות הם: סוגי הפרסומים העיקריים בהם נעשה שימוש בעבודות תזה ופרוייקט בסיעוד הם מאמרים מכתבי עת, ספרים, וספרי מאמרים. עבודות התזה הן הפרסום השלישי המצוטט רק בין הפרסומים בעברית. מסך כל העבודות, שיעור הציטוט מעבודות MA ו- PHD אינו עולה על שלושה אחוזים, הן בעבודות תזה והן בעבודות פרוייקט. כלומר, ההנחה המקובלת במחלקת קיטלוג של ספריית מדעי החיים והרפואה באוניברסיטת תל אביב, לפיה יש שימוש רב בעבודות MA ו- PHD כמקורות עיקריים, לא אוששה. מרבית הפרסומים המצוטטים בעבודות תזה הם בנושאים סוציולוגיה ופסיכולוגיה, בעוד שמרבית הציטוטים בעבודות הפרוייקט הם בנושאי סיעוד ורפואה. גיל הציטוטים השכיח מצוי בטווח של עד עשור לפני שנת פרסום העבודה המצוטטת, וכמעט לא נמצאו ציטוטים בטווח הגדול מ- 29 שנים לפני כתיבת העבודה המצוטטת. זמן "מחצית החיים" בעבודות תזה הוא 8 שנים בעוד שבעבודות פרוייקט הוא קצר יותר ועומד על 6 שנים. רובם המכריע של המקורות המצוטטים נכתבו על ידי מחבר אחד או לכל היותר שניים. בעבודות התזה ניכרת מגמה של ירידה בשימוש בספרים ופרקים מספרים ועלייה בשימוש במאמרים מכתבי עת.

מס' מיון בספריה :
026.61073 קלו-מר.מק תשס"ה

מס' מערכת בספריה :
1066062